

Zitting 1982-1983 Nr. 36a

16 247

Wegneming van een aantal ongelijkheden tussen man en vrouw in het personen- en familierecht en in enige andere wetten

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR JUSTITIE¹
Vastgesteld 8 december 1982

De leden van de C.D.A.-fractie stelden naar aanleiding van het onderhavige wetsontwerp nog de volgende vragen.

Kan de Minister mededelen welke de minimumhuwelijksleeftijd voor mannen en vrouwen is in andere landen van de EG? Is daar een dispensatiemogelijkheid aanwezig en zo ja, op welke gronden?

Deelt de Minister de opvatting, dat de «gewichtige redenen» van artikel 31 lid 3 in ieder geval niet gelegen kunnen zijn in afwijkende opvattingen omtrent de wenselijke minimumhuwelijksleeftijd voor mannen of vrouwen?

In artikel 31 lid 2 wordt bepaald dat een verklaring van een arts, dat de vrouw zwanger is, het huwelijksbeletsel voor 16- en 17-jarigen opheft. Op welke wijze zullen de talloze ambtenaren van de burgerlijke stand dergelijke medische verklaringen kunnen controleren? Deze leden achtten de vergelijking met de wijze waarop officieren van justitie met medische verklaringen werken, niet erg sterk omdat het openbaar ministerie op een veel breder terrein met medische verklaringen te maken heeft, nauwe contacten heeft met de politie en hiërarchisch is georganiseerd.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. memoreerden dat zestien- en zeventienjarigen om een huwelijk aan te gaan geen koninklijke dispensatie behoeven wanneer zij een zwangerschapsverklaring overleggen (artikel 31, lid 2) en dat voor het overige dispensatie (artikel 31, lid 3) slechts bij hoge uitzondering zal worden verleend (zie Handelingen Tweede Kamer, zitting 1982-1983, blz. 442/3). Het tweede lid berust voor een belangrijk deel op de aanname, dat 16- en 17-jarige meisjes die in het huwelijk treden, dat meestal doen vanwege zwangerschap. Heeft de Minister geen nadere aanwijzingen of onderzoeksgegevens waaruit kan blijken of die aanname juist is?

Voorts merkten deze leden op dat het totale aantal jaarlijks daalt (in 1980: 1227). Kan dit zijn, omdat zwangerschap op die leeftijd steeds minder voorkomt, resp. steeds minder een reden vormt om te huwen? Is het denkbaar dat tegelijk daarmee andere redenen om een huwelijk te sluiten in verhouding steeds meer voorkomen? Kan dat niet worden afgeleid uit het aantal jonge huwelijken (bij voorbeeld in 1980), waaruit ruim binnen 9 maanden kinderen geboren zijn?

Is er geen aanleiding om andere redenen dan zwangerschap in dezelfde mate te honoreren? Vier adviesorganen hebben hiertoe geadviseerd: de

¹ Samenstelling: Mw. Leyten-de Wijkerslooth de Weerdesteyn (CDA) (voorzitter), Russell (CDA), Derks (PvdA), Mw. Mastik-Sonneveldt (PvdA), Heyne Makkreel (VVD), vac. (VVD), Glastra van Loon (D'66), De Gaay Fortman (PPR), IJmkers (CPN), Abma (SGP)

commissie-Wiarda (1971), de Emancipatiecommissie (1978), het College van Advies voor de Kinderbescherming (1979) en de Raad voor het jeugd-beleid (1982). Zij bevelen in alle gevallen toetsing door de kinderrechter aan en maken derhalve geen onderscheid tussen zwangerschap en andere redenen. Kan de Minister in dit verband aangeven of er zijns inziens – in het licht van bovenstaande vragen – nog voldoende argumenten aanwezig zijn om zwangerschap als automatische ontheffingsgrond van het verbod tot het aangaan van een huwelijk tussen een man en een vrouw die de leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt maar wel de leeftijd van zestien jaren hebben bereikt te handhaven?

Kan de Minister nog eens precies aangeven waar zijn bezwaren ten aanzien van het rapport «Over de puthaak» op zijn gestoeld?

Nu de Minister toetsing door de kinderrechter zowel op praktische gronden als vanwege de moeilijkheid heeft afgewezen, ligt het dan niet in de lijn om de «gewichtige redenen» die voor dispensatie nodig zijn (artikel 31, lid 3) ten aanzien van 16- en 17-jarigen eerder ruim dan eng te interpreteren? Is de kennelijk in vrijheid en verantwoordelijkheid gevormde wil om in het huwelijk te treden als een gewichtige reden te beschouwen? Zou hierdoor de vrees voor een uitlokkingseffect van artikel 31 lid 2 niet ongegrond kunnen blijken? Is de Minister voornemens om de feitelijke gevolgen, die het nieuwe artikel 31 zal hebben, na te gaan en – bij voorbeeld 3 jaar na de inwerkingtreding – te beoordelen?

Ten slotte merkten de leden van de fractie van de P.v.d.A. op dat dispensatie voor personen beneden 16 jaar in principe niet gewenst is. Is het de Minister bekend dat in sommige culturen, die ook in ons land vertegenwoordigd zijn – bij voorbeeld van hindoestanen en zigeuners – huwelijken op zeer jonge leeftijd niet ongewoon zijn? Deze huwelijken worden thans vaak niet voor de wet gesloten, hetzij omdat daaraan geen behoefte bestaat, hetzij omdat de wet dit bemoeilijkt resp. belemmert.

Kan de Minister uiteenzetten, hoe hij deze problematiek beschouwt in het verband van dit wetsontwerp?

De leden van de fractie van de V.V.D. constateerden dat, waar in de geldende wetstekst aan de rechter een marginale toetsing van door de man/vader genomen beslissingen is opgedragen, in de voorgestelde tekst hun een beslissing van conflicten is opgedragen, voorafgegaan door het beproeven van een vergelijk. Deze leden zouden gaarne een kwantitatieve opgave verkrijgen van de taakverzwaring die hieruit voor de rechterlijke macht voortvloeit alsmede van de wijze waarop deze taakverzwaring zal worden opgevangen.

De voorzitter van de commissie,
Leyten-de Wijkerslooth de Weerdesteyn

De griffier van de commissie,
Dijkstra-Liesveld